

§ 12

1. Program studiów określa szczegółowe zasady i formy odbywania praktyk, uwzględniając odrębne przepisy dla poszczególnych uprawnień zawodowych, a w szczególności:
 - 1) wskazuje cel praktyk;
 - 2) wskazuje efekty kształcenia właściwe dla praktyki;
 - 3) wskazuje metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia osiągniętych przez studenta w wyniku odbycia praktyki;
 - 4) przyporządkowuje praktykom punkty ECTS;
 - 5) przewiduje odpowiedni wymiar praktyk w zakładach pracy, których zakres działalności odpowiada obszarom aktywności zawodowej typowym dla absolwenta danego kierunku studiów o określonym poziomie i profilu kształcenia.

Z zakładami pracy, w których organizowane są praktyki niezbędne jest zawarcie stosownych umów.
2. Cele, program i terminy realizacji praktyk powinny być właściwie zharmonizowane w procesie kształcenia.
3. Praktyki, w wymiarze określonym w programie studiów, mogą być odbywane w jednostkach gospodarczych, instytucjach publicznych, instytucjach naukowobadawczych, instytucjach oświatowych, placówkach kultury lub w ramach innej działalności pozwalającej osiągnąć cele praktyki wskazanej przez radę instytutu.
4. Praktyki zrealizowane w okresie nie krótszym niż czas praktyki określony w programie studiów na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia można uznać za zaliczone, jeżeli student udokumentuje doświadczenie zawodowe lub prowadzenie działalności, która odpowiada programowi praktyki.
5. Program studiów powinien przewidywać system zapewniania jakości praktyk, a w szczególności weryfikowania efektów kształcenia uzyskiwanych przez studentów w wyniku odbycia praktyk oraz warunki zaliczania praktyk.
6. Programy studiów dla kierunków regulowanych oraz dla kierunków, na których prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela uwzględniają wszystkie efekty kształcenia i inne wymagania związane z praktykami zawarte w standardach kształcenia dla kierunków regulowanych oraz dla kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Zmiany programu kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia

§ 13

1. Instytuty, które uzyskały uprawnienia do prowadzenia kierunku studiów na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego mogą dokonać zmian zajęć dydaktycznych w programie kształcenia, mających na celu doskonalenie programu, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zmiany zajęć dydaktycznych, mające na celu doskonalenie programu, za które student może uzyskać łącznie nie więcej niż 50% punktów ECTS nie wymagają zgody ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego na prowadzenie kierunku studiów, o której mowa w §3 ust. 2 oraz opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej, jeżeli zmiany te nie wywołują zmian efektów kształcenia w programie kształcenia dla danego kierunku studiów.
3. Zmiany programów kształcenia nie mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
4. Zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić do końca maja roku akademickiego poprzedzającego rok akademicki, którego zmiany dotyczą.
5. W przypadku studiów rozpoczynających się w semestrze letnim, zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić co najmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem studiów.

Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych

§ 14

1. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych, z uwzględnieniem zajęć z wychowania fizycznego i lektoratu języka obcego, dla następujących kierunków studiów nie powinna przekroczyć:

Lp.	Kierunek studiów	Poziom kształcenia Studia I stopnia
1.	Budownictwo	2630
2.	Informatyka	2330

3.	Geodezja i Kartografia	2530
4.	Elektronika i Telekomunikacja	2530
5.	Gospodarka Przestrzenna	2510
6.	Zarządzanie	2100
7.	Bezpieczeństwo Wewnętrzne	2100
8.	Finanse i Rachunkowość	2030
9.	Pielęgniarstwo	4815
10.	Kosmetologia	2240
11.	Pedagogika	2210
12.	Filologia	2190
13.	Europeistyka	1850
14.	Turystyka i Rekreacja	1990
15.	Praca socjalna	2210
16.	Administracja	1830

Lp.	Kierunek studiów	Poziom kształcenia Studia II stopnia
1.	Zarządzanie	1140

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek rady instytutu, JM Rektor może wyrazić zgodę na zwiększenie łącznej liczby godzin zajęć dydaktycznych określonej w ust. 1 maksymalnie do 5 %.
3. Liczbę godzin zajęć na studiach niestacjonarnych ustala instytut (rada instytutu) prowadzący kierunek studiów przy zachowaniu zasady, że nie więcej niż połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

§15

1. Na studiach stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia studenci realizują 60 godzin zajęć z wychowania fizycznego.

2. Na studiach niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia studenci realizują 30 godzin zajęć z wychowania fizycznego.
3. Za zajęcia z wychowania fizycznego przyznaje się 2 punktów ECTS.
4. Rada instytutu określa w programie kształcenia dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych efekty kształcenia w zakresie wychowania fizycznego.

§16

1. W programach studiów prowadzonych w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej należy uwzględnić konieczność uzyskania przez studenta efektów kształcenia w zakresie umiejętności komunikowania się w języku obcym w obrębie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla danego kierunku studiów, zgodnych z wymaganiami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.
2. Na studiach stacjonarnych lektorat języka obcego nowożytnego rozpoczyna się:
 - a) na studiach pierwszego stopnia od pierwszego semestru i trwa do uzyskania umiejętności językowych zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w wymiarze minimalnie 120 godzin;
 - b) na studiach drugiego stopnia od pierwszego semestru i trwa do uzyskania umiejętności językowych zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego wraz ze elementami słownictwa specjalistycznego w wymiarze minimalnie 120 godzin;
3. Na studiach niestacjonarnych liczbę godzin zajęć dydaktycznych, przy założeniu uzyskania umiejętności językowych określonych dla odpowiednich poziomów kształcenia jak na studiach stacjonarnych, ustala Instytut (rada instytutu) prowadzący kierunek studiów.
4. Za zajęcia z lektoratu języka obcego przyznaje się:
 - a) 9 punktów ECTS na studiach pierwszego stopnia; (z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo);
 - b) 9 punktów ECTS na studiach drugiego stopnia; (z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo).

5. Instytut prowadzący kierunek studiów może oferować studentom dodatkowe zajęcia z języka obcego ponad limit godzin określony w ust. 2 dla lektoratu języka obcego nowożytnego pod warunkiem ich uwzględnienia w łącznej liczbie godzin zajęć dydaktycznych wskazanej w § 14 ust. 1.

§17

1. Studenci rozpoczynający naukę zobowiązani są uczestniczyć w szkoleniu w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
2. Za zajęcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy nie przyznaje się punktów ECTS.
3. Zajęcia, o których mowa w ust. 1 - 2 mogą być realizowane w formie e-learningu.

§18

1. Instytuty mogą organizować dla studentów rozpoczynających naukę zajęcia z zakresu „Przysposobienia bibliotecznego”.
2. Zasady organizacji, zaliczania oraz wymiar godzinowy zajęć, o których mowa w ust. 1 określa Dyrektor instytutu.
3. Za zajęcia z zakresu „Przysposobienia bibliotecznego” nie przyznaje się punktów ECTS.
4. Zajęcia, o których mowa w ust. 1 - 3 mogą być realizowane w formie e-learningu.

III. Studia podyplomowe oraz kursy kształcące

§19

W Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicz studia podyplomowe oraz kursy dokształcające prowadzone są zgodnie z programem kształcenia uchwalonym przez radę instytutu z uwzględnieniem niniejszych wytycznych.

1. Program kształcenia dla studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających obejmuje:
 - a) opis zakładanych efektów kształcenia, **określonych przez Senat uczelni**;
 - b) program studiów, stanowiący opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia.
2. Opis zakładanych efektów kształcenia dla studiów podyplomowych spełnia następujące warunki:
 - a) jest wewnętrznie spójny;
 - b) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane przez słuchaczy w procesie kształcenia, niezbędne do uzyskania kwalifikacji podyplomowej;
 - c) zostały w nim uwzględnione wyniki monitorowania karier zawodowych absolwentów oraz potrzeby rynku pracy;
 - d) zostały w nim uwzględnione wzorce międzynarodowe.
3. Opis zakładanych efektów kształcenia dla kursów dokształcających spełnia następujące warunki:
 - a) jest wewnętrznie spójny;
 - b) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane przez uczestników kursu w procesie kształcenia;
 - c) zostały w nim uwzględnione potrzeby rynku pracy.

1. Studia podyplomowe trwają nie krócej niż dwa semestry.

2. Program kształcenia studiów podyplomowych powinien umożliwić uzyskanie przez słuchacza co najmniej 60 punktów ECTS.
3. Instytut prowadzący studia podyplomowe obowiązany jest do określenia efektów kształcenia oraz sposobu ich weryfikowania i dokumentacji.
4. Uchwalane przez rady instytutów programy kształcenia studiów podyplomowych w specjalizacji nauczycielskiej z zakresu:
 - 1) przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu (rodzaju zajęć);
 - 2) przygotowania pedagogicznego dla absolwentów studiów wyższych posiadających przygotowanie merytoryczne do nauczania przedmiotu;
 - 3) przygotowania do pracy w szkołach i ośrodkach specjalnych osób, które posiadają kwalifikacje do pracy w zawodzie nauczyciela,muszą spełniać standardy kształcenia określone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
5. Uchwalane przez rady instytutów programy kształcenia studiów podyplomowych dających uprawnienia do wykonywania zawodu lub uzyskania licencji zawodowej muszą spełniać minimalne wymogi programowe dla studiów podyplomowych, w zakresie treści programowych oraz łącznego wymiaru czasu prowadzonych zajęć, określone przez właściwych ministrów.

§21

1. **Program kształcenia studiów podyplomowych powinien, w szczególności zawierać:**
 - 1) nazwę studiów podyplomowych;
 - 2) liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających studiom podyplomowym;
 - 3) opis zakładanych efektów kształcenia ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
 - 4) Opis programu studiów podyplomowych w tym:
 - a) plan studiów;

- b) karty przedmiotów (sylabusy) poszczególnych modułów/przedmiotów kształcenia uwzględniających metody weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez słuchaczy;
 - c) wymogi związane z ukończeniem studiów (praca końcowa/egzamin końcowy/inne);
 - d) warunki otrzymania świadectwa ukończenia studiów podyplomowych.
2. Plan studiów podyplomowych powinien zawierać, w szczególności, wykaz przedmiotów/modułów kształcenia obejmujący liczbę godzin z podziałem na formy zajęć, formę ich zaliczenia oraz odpowiadającą im liczbę punktów ECTS.

§22

1. **Program kształcenia kursu dokształcającego powinien, w szczególności zawierać:**
- 1) nazwę kursu dokształcającego;
 - 2) opis zakładanych efektów kształcenia ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
 - 3) opis programu kursu dokształcającego, w tym:
 - a) plan kursu dokształcającego;
 - b) karty przedmiotów (sylabus) poszczególnych modułów/przedmiotów kształcenia składających się na program kursu, uwzględniające metody weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez uczestników;
 - c) sposób ukończenia kursu;
 - d) warunki otrzymania świadectwa ukończenia kursu dokształcającego lub innego dokumentu potwierdzającego ukończenie kursu.
2. Plan kursu dokształcającego powinien zawierać, w szczególności, wykaz przedmiotów/modułów obejmujący liczbę godzin z podziałem na formy zajęć oraz formę ich zaliczenia.

Zmiany programu kształcenia na studiach podyplomowych oraz kursach dokształcających

§ 23

1. Instytut prowadzący studia podyplomowe może dokonać w programie kształcenia zmian, mających na celu doskonalenie programu, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zmiany programów kształcenia nie mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
3. Zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić do końca czerwca roku akademickiego poprzedzającego rok akademicki, którego zmiany dotyczą. W przypadku studiów podyplomowych rozpoczynających się w semestrze letnim, zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić co najmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem planowanej edycji.

IV. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia

§24

Instytuty są zobowiązane do wdrożenia wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia. Dyrektor Instytutu sprawuje nadzór nad wdrożeniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w kierowanej jednostce. Dyrektor Instytutu zleca swoim zastępcom lub innym nauczycielom akademickim odpowiedzialnym za program kształcenia na danym kierunku studiów wykonanie zadań związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zastępcy dyrektorów lub nauczyciele akademicy odpowiedzialni za program kształcenia współpracują w tym zakresie z:

1. Instytutowymi Zespołami do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia;
2. Instytutowymi Komisjami Dydaktycznymi;
3. Instytutowymi Koordynatorami punktów ECTS;
4. Instytutowymi Komisjami do spraw Oceny Prac Dyplomowych.

§25

1. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia:
 - 1) odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego;
 - 2) uwzględnia działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na studiach i kursach prowadzonych przez instytut;
 - 3) uwzględnia w szczególności wszystkie formy weryfikowania efektów kształcenia na kierunkach studiów, studiach podyplomowych i kursach dokształcających prowadzonych przez Instytut;
 - 4) uwzględnia oceny dokonywane przez studentów po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych;
 - 5) uwzględnia wnioski z monitorowania kariery zawodowej absolwentów uczelni;
 - 6) uwzględnia wnioski z badań oczekiwań pracodawców i zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.
2. Instytut, który rozpoczyna kształcenie na nowym kierunku jest zobowiązany do wdrożenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na rzecz doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku od dnia rozpoczęcia kształcenia.
3. Dyrektor Instytutu jest zobowiązany do przedłożenia radzie instytutu na koniec roku akademickiego, (po zasięgnięciu opinii członków minimum kadrowego dla danego kierunku studiów, interesariuszy zewnętrznych, przedstawicieli instytucji przyjmujących na praktyki) oceny efektów kształcenia na każdym kierunku prowadzonym przez instytut. Wyniki tej oceny stanowią podstawę doskonalenia jakości kształcenia.
4. Ocena efektów kształcenia, o której mowa w ust. 3 obejmuje w szczególności:
 - 1) analizę stopnia realizacji celów kształcenia i osiągnięcia przez studentów założonych efektów kształcenia dla programu kształcenia o określonym poziomie i profilu kształcenia, a w tym:
 - a) analizę stosowanych sposobów i form weryfikowania efektów kształcenia oraz adekwatności tych form do zakładanych efektów kształcenia;
 - b) ocenę jakości prac dyplomowych i adekwatności wymagań stawianych pracom dyplomowym do celów programu kształcenia i zakładanych efektów kształcenia;
 - c) ocenę jakości praktyk oraz analizę zakładanych i uzyskanych w ich wyniku efektów kształcenia;
 - d) analizę wyników nauczania;

- e) analizę wyników egzaminów dyplomowych;
 - f) analizę poprawności przypisania punktów ECTS do modułów kształcenia.
- 2) analizę ocen zajęć dydaktycznych dokonywanych przez studentów na zakończenie każdego cyklu zajęć dydaktycznych;
 - 3) analizę użyteczności efektów kształcenia dla programu kształcenia o określonym poziomie i profilu kształcenia (zakładanych i uzyskanych), a w tym:
 - a) ocenę wykorzystania wyników monitorowania karier absolwentów w definiowaniu efektów kształcenia;
 - b) ocenę zaangażowania przedstawicieli pracodawców w tworzenie programu kształcenia, sprawdzanie i ocenę uzyskanych efektów oraz doskonalenie programu kształcenia;
 - c) analizę zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy;
 - 4) ocenę infrastruktury dydaktycznej, w tym dostępu do literatury zalecanej w ramach kształcenia na kierunku studiów;
 - 5) ocenę sposobu informowania studentów i innych zainteresowanych (kandydatów, pracodawców) oraz rzetelności i aktualności informacji o efektach dla programu kształcenia oraz metodach sprawdzania i oceny efektów.

§26

Dokumentacja działalności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w instytucie obejmuje w szczególności:

- 1) opis procedur stosowanych w ocenie efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów, w tym zasady sprawdzania i oceniania efektów kształcenia uzyskanych przez studentów stosowane w instytucie;
- 2) opis wymagań stawianych pracom dyplomowym na kierunkach studiów o określonym poziomie i profilu kształcenia oraz zasad ich sprawdzania i oceniania;
- 3) opis sposobów wykorzystania oceny zajęć dydaktycznych dokonywanych przez studentów na zakończenie każdego cyklu zajęć do doskonalenia zajęć dydaktycznych oraz inicjowania działań związanych z monitorowaniem i rozwijaniem kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich;

- 4) raporty z oceny efektów kształcenia na każdym kierunku studiów, prowadzonej na zakończenie każdego roku akademickiego, obejmujące także wnioski odnoszące się do zmian dokonywanych w programie kształcenia mających na celu jego doskonalenie w zakresie efektów kształcenia oraz programu studiów.

§27

Traci moc Uchwała nr 2/II/13 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej z dnia 20 lutego 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia dla studiów pierwszego stopnia, studiów podyplomowych i kursów dokształcających.

§28

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Rektor

Prof. nadzw. dr hab. Wacław Wierzbieniec